

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.6.1.
C(2023) 3448 final

A BIZOTTSÁG (EU) .../... RENDELETE

(2023.6.1.)

az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a szakosítási megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

{SEC(2023) 212 final} - {SWD(2023) 167 final} - {SWD(2023) 168 final}

A BIZOTTSÁG (EU) .../... RENDELETE

(2023.6.1.)

az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a szakosítási megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a Szerződés 85. cikke (3) bekezdésének a megállapodások, döntések és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1971. december 20-i 2821/71/EGK rendeletre¹ és különösen annak 1. cikke (1) bekezdésének c) pontjára,

e rendelet tervezetének² közzétételét követően,

a versenykorlátozó magatartásokkal és erőfölénnyel foglalkozó tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt követően,

mivel:

- (1) A 2821/71/EGK rendelet felhatalmazza a Bizottságot, hogy rendelet útján alkalmazza a Szerződés 101. cikke (3) bekezdését a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének alkalmazási körébe tartozó olyan megállapodások, döntések és összehangolt magatartások egyes csoportjaira, amelyek tárgya a szakosítás, ideértve az ilyen szakosítás eléréséhez szükséges megállapodásokat.
- (2) Az 1218/2010/EK bizottsági rendelet³ meghatározza a szakosítási megállapodások azon csoportjait, amelyek a Bizottság álláspontja szerint általában kielégítik a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésében meghatározott feltételeket. Az említett rendelet 2023. június 30-án hatályát veszti. Tekintettel e rendelet alkalmazásának összességében kedvező tapasztalataira és a rendelet értékelésének eredményeire, helyénvaló egy új csoportmentességi rendelet elfogadása.
- (3) E rendelet célja, hogy biztosítsa a verseny eredményes védelmét és megfelelő jogbiztonságot nyújtson a vállalkozások számára. E célok megvalósítása során a lehető legnagyobb mértékben szem előtt kell tartani a hatósági felügyelet és a jogszabályi keretek egyszerűsítésének szükségességét.
- (4) A Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének rendelet általi alkalmazásához nem szükséges meghatározni azokat a megállapodásokat, amelyek a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése alá tartozhatnak. A Szerződés

¹ HL L 285., 1971.12.29., 46. o.

² HL C 120., 2022.3.15., 1. o.

³ A Bizottság 1218/2010/EU rendelete (2010. december 14.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének a szakosítási megállapodások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 335., 2010.12.18., 43. o.).

101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó megállapodások egyedi értékelésénél több tényezőt is figyelembe kell venni, így különösen az érintett piac szerkezetét.

- (5) Az e rendelettel megállapított mentesség kedvezményét azokra a megállapodásokra kell korlátozni, amelyekről megfelelő bizonyossággal feltételezhető, hogy megfelelnek a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésében meghatározott feltételeknek. A Szerződés 101. cikke (3) bekezdésének alkalmazása szempontjából a piaci erő bizonyos szintje alatt általában feltételezhető, hogy a szakosítási megállapodások kedvező hatásai meghaladják a versenyre gyakorolt esetleges kedvezőtlen hatásait.
- (6) Ez a rendelet az áruk előállítására és a szolgáltatások előkészítésére vonatkozó megállapodások tekintetében alkalmazandó. A szolgáltatások előkészítése az ügyfeleknek nyújtott szolgáltatásokat megelőző szakaszban végzett tevékenységekre vonatkozik (például együttműködés egy olyan platform létrehozásában vagy működtetésében, amelyen keresztül szolgáltatást nyújtanak). Az ügyfeleknek nyújtott szolgáltatások nem tartoznak e rendelet hatálya alá, kivéve, ha a felek megállapodnak abban, hogy közösen nyújtják a szakosítási megállapodás alapján előkészített szolgáltatásokat.
- (7) A szakosítási megállapodások nagy valószínűséggel hozzájárulnak a termékek előállításának és a szolgáltatások előkészítésének, valamint azok forgalmazásának javításához, ha a felek egymást kiegészítő készségekkel, eszközökkel vagy tevékenységekkel rendelkeznek, mivel ebben az esetben a felek bizonyos termékek előállítására vagy bizonyos szolgáltatások előkészítésére összpontosíthatnak, és ezáltal hatékonyabban működhetnek és olcsóbban szállíthatják a termékeket. Hatékony verseny esetén valószínű, hogy a fogyasztók a keletkező előnyökből méltányosan részesülnek.
- (8) Ilyen előnyök keletkezhetnek egyrészt az olyan megállapodásokból, amelyek révén egy vagy több fél részben vagy egészben felhagy bizonyos termékek gyártásával vagy bizonyos szolgáltatások előkészítésével egy másik fél vagy felek javára („egyoldalú szakosodás”); másrészt az olyan megállapodásokból, amelyek révén legalább két fél részben vagy egészben felhagy bizonyos, egymástól különböző termékek gyártásával vagy bizonyos, egymástól különböző szolgáltatások előkészítésével egy másik fél vagy felek javára („kölcsönös szakosítás”); harmadrészt pedig az olyan megállapodásokból, amelyek révén két vagy több fél vállalja, hogy bizonyos termékek előállítását vagy bizonyos szolgáltatások előkészítését közösen végzi („közös előállítás”).
- (9) Az egyoldalú és a kölcsönös szakosítási megállapodások esetében e rendelet alkalmazását az azonos termékpiacon tevékenykedő felekre kell korlátozni. Mindazonáltal nem szükséges feltétel az, hogy a felek azonos földrajzi piacon tevékenykedjenek. Ezen túlmenően az egyoldalú és kölcsönös szakosítás nem teheti szükségessé, hogy valamelyik fél csökkentse kapacitásait; elégséges feltétel a termelési volumen csökkentése.
- (10) Annak biztosítására, hogy a szakosítás előnyei anélkül valósuljanak meg, hogy az egyik fél teljesen elhagyná a piacot a termelést követő fázisban, az egyoldalú és kölcsönös szakosítási megállapodások csak annyiban tartoznak e rendelet alkalmazási körébe, amennyiben ellátási és beszerzési kötelezettséget írnak elő. Az ellátási és beszerzési kötelezettségek jellege lehet kizárólagos, de nem feltétlenül kell annak lennie.

- (11) E rendelet alkalmazandó az olyan felek között megkötött közös előállítási megállapodásokra, amelyek már ugyanazon termékpiacra tevékenykednek, vagy amelyek a közös előállítási megállapodás révén kívánnak belépni az adott termékpiacra. A közös előállítási megállapodás fogalma nem kötelezheti a feleket arra, hogy csökkentsék a tervezett közös megállapodásuk hatályán kívül eső termékek előállításával vagy szolgáltatások előkészítésével kapcsolatos egyéni tevékenységeiket.
- (12) Vélelmezhető, hogy ha a részt vevő vállalkozások részesedése a szakosítási megállapodás tárgyát képező termékek piacán nem halad meg bizonyos szintet, a megállapodás a méretnagyságból vagy tevékenységi körből adódó gazdaságosság vagy jobb termelési technológiák formájában gazdasági előnyökkel jár általában, miközben a fogyasztók számára is lehetővé teszi, hogy a keletkező haszonból méltányosan részesüljenek.
- (13) Amennyiben a szakosítási megállapodás hatálya alá tartozó termékek olyan közbenső termékek, amelyeket egy vagy több fél részben vagy egészben kötötten használ fel nyersanyagként az e felek által később a piacon értékesített egyes továbbfeldolgozott termékek előállításához, az e rendelettel megállapított mentesség további feltételeként kell meghatározni, hogy a felek piaci részesedése a szóban forgó továbbfeldolgozott termékek érintett piacán nem haladhat meg egy bizonyos szintet. Ilyen esetben, ha csak a közbenső termékek szintjén vennénk tekintetbe a felek piaci részesedését, akkor figyelmen kívül hagynánk a kizárás vagy a nyersanyagárak versenytársak általi emelésének a továbbfeldolgozott termékek szintjén jelentkező kockázatát.
- (14) Nem vélelmezhető, hogy a szakosítási megállapodások a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá esnek, vagy nem felelnek meg a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, amennyiben az e rendeletben megállapított piaci részesedési küszöböt túllépik, vagy az e rendeletben foglalt bármely más feltétel nem teljesül. Ilyen esetben el kell végezni a szakosítási megállapodásnak a Szerződés 101. cikke szerinti egyedi értékelését.
- (15) Az e rendelettel megállapított mentesség nem alkalmazandó az olyan korlátozásokat tartalmazó megállapodásokra, amelyek nem nélkülözhetetlenek a szakosítási megállapodások eredményeként jelentkező kedvező hatások kiváltásához. Főszabály szerint a felek piaci részesedésétől függetlenül ki kell zárni az e rendelettel megállapított mentesség köréből egyes súlyos versenykorlátozásokat – ideértve a harmadik felek tekintetében alkalmazott árak rögzítését, a termelés vagy az értékesítés korlátozását, illetve a piacok vagy a vevőkör felosztását – tartalmazó megállapodásokat.
- (16) A piaci részesedési küszöb, egyes megállapodások kizárása az e rendelettel megállapított mentességből és az e rendeletben előírt feltételek általában biztosítják azt, hogy azok a megállapodások, amelyekre a csoportmentesség alkalmazható, ne nyújtsanak lehetőséget a feleknek arra, hogy a versenyt az adott áruk, illetve szolgáltatások jelentős része tekintetében megszüntessék.
- (17) Ebben a rendeletben meg kell jelölni olyan tipikus helyzeteket, amelyek fennállása esetén helyénvalónak tekinthető az e rendeletben megállapított mentesség visszavonása az 1/2003/EK tanácsi rendelet⁴ 29. cikke alapján.

⁴

A Tanács 1/2003/EK rendelete (2002. december 16.) a Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról (HL L 1., 2003.1.4., 1. o.).

- (18) A felek szerkezetét befolyásolni képes szakosítási megállapodások megkötésének megkönnyítése érdekében e rendelet időbeli hatályát 12 évben kell megállapítani,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Fogalommeghatározások

1. E rendelet alkalmazásában:

1. „szakosítási megállapodás”: egyoldalú szakosítási megállapodás, kölcsönös szakosítási megállapodás vagy közös előállítási megállapodás;
 - a) „egyoldalú szakosítási megállapodás”: két vagy több, azonos termékpiacon tevékenykedő fél közötti olyan megállapodás, amely alapján egy vagy több fél vállalja, hogy részben vagy teljesen megszünteti egyes termékek előállítását, vagy tartózkodik e termékek előállításától, és az érintett termékeket a másik féltől vagy felektől szerzi be, amelyek vállalkoznak azok előállítására és szállítására;
 - b) „kölcsönös szakosítási megállapodás”: két vagy több, ugyanazon termékpiacon tevékenykedő fél közötti olyan megállapodás, amely alapján két vagy több fél kölcsönösen vállalja, hogy részben vagy teljesen megszünteti egyes, egymástól különböző termékek előállítását, vagy tartózkodik e termékek előállításától, és az érintett termékeket egy vagy több másik féltől szerzi be, amelyek vállalkoznak azok előállítására és szállítására;
 - c) „közös előállítási megállapodás”: olyan megállapodás, amely alapján két vagy több fél vállalja, hogy egyes termékeket közösen állít elő;
2. „megállapodás”: vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásainak döntése vagy összehangolt magatartás;
3. „termék”: áru vagy szolgáltatás, beleértve a közbenső termékeket vagy részszolgáltatásokat, valamint a végtermékeket és/vagy végső szolgáltatásokat, a forgalmazás és a bérleti szolgáltatások kivételével;
4. „előállítás”: áru előállítása vagy szolgáltatás előkészítése, alvállalkozás útján is;
5. „szolgáltatások előkészítése”: a vevők számára történő szolgáltatásnyújtást megelőző szakaszban végzett tevékenységek;
6. „szakosított termék”: a szakosítási megállapodás alapján előállított termék;
7. „továbbfeldolgozott termék”: olyan termék, amelynek előállításához egy vagy több fél szakosított terméket használ fel nyersanyagként, és amelyet e felek a piacon értékesítenek;
8. „érintett piac”: azon érintett termék- vagy földrajzi piac, amelyhez a szakosított termékek tartoznak, valamint ezenfelül – amennyiben a szakosított termékek olyan közbenső termékek, amelyeket egy vagy több fél részben vagy egészben kötötten használ fel nyersanyagként továbbfeldolgozott termékek előállításához – azon érintett termék- vagy földrajzi piac, amelyhez a továbbfeldolgozott termékek tartoznak;

9. „versengő vállalkozás”: tényleges vagy potenciális versenytárs:
- a) „tényleges versenytárs”: ugyanazon az érintett piacon tevékenykedő vállalkozás;
 - b) „potenciális versenytárs”: olyan vállalkozás, amelyről reálisan – tehát nem pusztán elméleti lehetőségként – feltételezhető, hogy a szakosítási megállapodás hiányában legfeljebb 3 éven belül vállalná az érintett piacra lépéshez szükséges többletberuházásokat vagy egyéb szükséges költségeket;
10. „kizárólagos szállítási kötelezettség”: az a kötelezettség, hogy a szakosított termékeket a szakosítási megállapodásban részes félén vagy feleken kívül más versengő vállalkozásnak nem lehet szállítani;
11. „kizárólagos beszerzési kötelezettség”: az a kötelezettség, hogy a szakosított termékeket csak a szakosítási megállapodásban részes féltől vagy felektől lehet megvásárolni;
12. „közös”: a forgalmazás vonatkozásában akkor használható kifejezés, ha az adott tevékenységet:
- a) közös munkacsoport, szervezet vagy vállalkozás végzi; vagy
 - b) kizárólagos vagy nem kizárólagos alapon közösen megbízott harmadik fél forgalmazó végzi, feltéve hogy ez a harmadik fél nem versengő vállalkozás;
13. „forgalmazás”: a szakosított termékek értékesítése és szállítása a vevők részére, beleértve e termékek kereskedelmi hasznosítását is.
2. E rendelet alkalmazásában a „vállalkozás” és „fél” fogalma magában foglalja a vonatkozó kapcsolt vállalkozásokat. „Kapcsolt vállalkozás”:
- 1. olyan vállalkozás, amelyben a szakosítási megállapodás egyik részes fele közvetlenül vagy közvetve rendelkezik a következő jogok vagy felhatalmazások közül eggyel vagy többel:
 - a) a szavazati jogok több mint fele;
 - b) jogosultság a felügyelőbizottság, az igazgatótanács vagy a vállalkozást jogi értelemben képviselő szervek tagjai több mint felének kinevezésére;
 - c) jogosultság a vállalkozás ügyeinek irányítására;
 - 2. olyan vállalkozás, amely a szakosítási megállapodásban részes valamely fél vonatkozásában közvetlenül vagy közvetve rendelkezik az 1. pontban felsorolt jogok vagy felhatalmazások közül eggyel vagy többel;
 - 3. olyan vállalkozás, amelyben a 2. pontban említett vállalkozás közvetlenül vagy közvetve rendelkezik az 1. pontban felsorolt jogok vagy felhatalmazások közül eggyel vagy többel;
 - 4. olyan vállalkozás, amelyben a szakosítási megállapodásban részes valamely fél az 1., 2. vagy 3. pontban említett vállalkozások egyikével vagy közülük többel, illetve amelyben az utóbbi vállalkozások közül kettő vagy több, együttesen rendelkezik az 1. pontban felsorolt jogok vagy felhatalmazások közül eggyel vagy többel;

5. olyan vállalkozás, amelyben az 1. pontban felsorolt jogok vagy felhatalmazások közül eggyel vagy többel közösen rendelkeznek:
- a) a szakosítási megállapodásban részes felek vagy azoknak az 1–4. pontban említett kapcsolt vállalkozásai; vagy
 - b) a szakosítási megállapodásban részes egy vagy több fél vagy azoknak az 1–4. pontban említett egy vagy több kapcsolt vállalkozása és egy vagy több harmadik fél.

2. cikk

Mentesség

- (1) A Szerződés 101. cikkének (3) bekezdése alapján és e rendelet rendelkezéseire is figyelemmel a Szerződés 101. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazandó a szakosítási megállapodásokra.
- (2) Az (1) bekezdésben megállapított mentesség annyiban alkalmazandó, amennyiben az ilyen megállapodások a Szerződés 101. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó versenykorlátozásokat tartalmaznak.
- (3) Az (1) bekezdésben megállapított mentesség azokra a szakosítási megállapodásokra is vonatkozik, amelyek a szellemi tulajdon-jogok egy vagy több félre történő átruházására vagy licenciába adására vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, feltéve, hogy ezek a rendelkezések közvetlenül kapcsolódnak és szükségesek a megállapodás végrehajtásához, és nem képezik a megállapodás elsődleges tárgyát.
- (4) Az (1) bekezdésben meghatározott mentességet az olyan szakosítási megállapodásokra is alkalmazni kell, amelyek révén:
 - a) a felek kizárólagos beszerzési vagy szállítási kötelezettséget vállalnak; vagy
 - b) a felek közösen forgalmazzák a szakosított termékeket.

3. cikk

Piaci részesedési küszöb

- (1) A 2. cikkben meghatározott mentesség feltétele, hogy a felek együttes piaci részesedése ne haladja meg a 20 %-ot azo(ko)n az érintett piac(ok)on, amely(ek)hez a szakosított termékek tartoznak.
- (2) Amennyiben a szakosított termékek olyan közbenső termékek, amelyeket egy vagy több fél részben vagy egészben kötötten használ fel nyersanyagként továbbfeldolgozott termékek előállításához, és ezeket értékesíti is, a 2. cikkben megállapított mentesség csak akkor alkalmazandó, ha mindkét alábbi feltétel teljesül:
 - a) a felek együttes piaci részesedése nem haladja meg a 20 %-ot azo(ko)n az érintett piac(ok)on, amely(ek)hez a szakosított termékek tartoznak;
 - b) a felek együttes piaci részesedése nem haladja meg a 20 %-ot azo(ko)n az érintett piac(ok)on, amely(ek)hez a továbbfeldolgozott termékek tartoznak.

4. cikk

A piaci részesedési küszöb alkalmazása

A 3. cikkben előírt piaci részesedési küszöb alkalmazása tekintetében a következő szabályokat kell alkalmazni:

- a) a piaci részesedést a piaci eladási érték alapján kell kiszámítani; amennyiben a piaci eladási értékre vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre, más megbízható piaci információkra – köztük a piaci eladási volumenekre – alapozott becsléseket lehet felhasználni;
- b) a piaci részesedést az előző naptári évre vonatkozó adatok alapján kell kiszámítani, vagy ha az előző naptári év nem reprezentatív a feleknek az érintett piac(ok)on elfoglalt pozíciójára nézve, a piaci részesedést a felek előző 3 naptári évre vonatkozó piaci részesedéseinek átlagaként kell kiszámítani;
- c) az 1. cikk (2) bekezdésének 5. pontjában említett vállalkozások piaci részesedését az 1. cikk (2) bekezdésének 1. pontjában felsorolt jogok vagy felhatalmazások közül egyvel vagy többel rendelkező valamennyi vállalkozás között egyenlő arányban kell megosztani;
- d) ha a 3. cikkben említett piaci részesedés kezdetben nem több, mint 20 %, de később az érintett piacok legalább egyikén e szint fölé emelkedik, a 2. cikkben megállapított mentességet a 20 %-os küszöbérték első alkalommal történő átlépésének éve utáni 2 egymást követő naptári évben továbbra is alkalmazni kell.

5. cikk

Különösen súlyos korlátozások

A 2. cikkben megállapított mentesség nem alkalmazható azokra a szakosítási megállapodásokra, amelyek célja közvetlenül vagy közvetve, önmagukban vagy a felek ellenőrzése alá tartozó egyéb tényezőkkel együttesen, a következők bármelyike:

- a) az árak rögzítése a szakosított termékek harmadik felek részére történő értékesítésekor, kivéve a közös forgalmazás keretében a közvetlen vevőknek felszámított árakat;
- b) termelés vagy értékesítés korlátozása, a következők kivételével:
 - i. az egyoldalú vagy kölcsönös szakosítási megállapodásokban szereplő termékek megállapodás szerinti mennyiségére vonatkozó rendelkezések;
 - ii. a kapacitás és a termelési volumen meghatározása közös előállítási megállapodás keretében;
 - iii. közös forgalmazás keretében az értékesítési célok meghatározása;
- c) a piacok vagy a vevőkör felosztása.

6. cikk

A Bizottság általi visszavonás egyedi esetekben

- (1) A Bizottság az 1/2003/EK rendelet 29. cikke (1) bekezdésének alapján visszavonhatja az e rendelettel megállapított mentesség kedvezményét, amennyiben egyedi esetben megállapítja, hogy az e rendelettel megállapított mentesség hatálya

alá tartozó szakosítási megállapodás mégis olyan hatással jár, amely összeegyeztethetetlen a Szerződés 101. cikkének (3) bekezdésével.

- (2) A Bizottság az 1/2003/EK rendelet 29. cikkének (1) bekezdése alapján visszavonhatja az e rendelettel megállapított mentesség kedvezményét, különösen akkor, ha az érintett piac erősen koncentrált, és a verseny már gyenge, például az alábbiak közül egy vagy több okból:
- a) a többi piaci szereplő egyéni piaci pozíciója;
 - b) a többi piaci szereplő között egyes párhuzamos szakosítási megállapodások által létrehozott kapcsolatok;
 - c) a felek és más piaci szereplők közötti kapcsolatok.

7. cikk

Tagállami versenyhatóság általi visszavonás egyedi esetekben

A tagállamok versenyhatóságai visszavonhatják az e rendelettel megállapított mentesség kedvezményét, amennyiben teljesülnek az 1/2003/EK rendelet 29. cikkének (2) bekezdésében említett feltételek.

8. cikk

Átmeneti időszak

A Szerződés 101. cikkének (1) bekezdésében megállapított tilalom nem alkalmazható a 2023. július 1. és 2025. június 30. közötti időszakban azokra a megállapodásokra, amelyek 2023. június 30-án már hatályban voltak, és amelyek nem tesznek ugyan eleget az e rendelettel megállapított mentesség feltételeinek, de megfelelnek az 1218/2010/EK rendelettel megállapított mentesség feltételeinek.

9. cikk

Hatálybalépés és alkalmazás

Ez a rendelet 2023. július 1-jén lép hatályba.

Ezt a rendeletet 2035. június 30-ig kell alkalmazni.

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, -án/-én. 2023.6.1.

a Bizottság részéről

elnök

Ursula VON DER LEYEN